

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

17. december 2008

Vurdering af ansøgninger om medfinansiering af internationale oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

1. Introduktion

I januar 2008 besluttede Vækstforum Midtjylland at give 11 konsortier en indledende udviklingsfinansiering på op til 1 mio. kr. til analyse og forprojekt, med det formål at undersøge og kortlægge potentialerne for internationale oplevelsesfyrtårne. Konsortierne har afrapporteret dette arbejde den 31. oktober 2008. Seks af konsortierne har søgt støtte til videreudvikling af internationale oplevelsesfyrtårne i perioden 2009-2011. Vækstforum har tilkendegivet, at de ønsker en ambitiøs vinkel på udvælgelsen af de projekter, der skal modtage udviklingsfinansiering.

Ansøgningsmaterialet fra de seks konsortier er meget omfattende. Konsortierne er på forhånd blevet oplyst, at man alene kan forvente en vurdering fra Vækstforum ud fra selve ansøgningen, således at bilagsmateriale for Vækstforum alene fungerer som supplement.

Til fagligt at rådgive Vækstforum i forbindelse med vurdering af de seks ansøgninger har Vækstforum nedsat et ekspertpanel bestående af:

- Peter Sand, adm. direktør VEGA – Musikkens Hus
- Rolf Røtnes, seniorøkonom Econ Pöyry i Oslo
- Mark Lorenzen, Lektor CBS

Ekspertpanelet har gennemgået alle ansøgninger og alt bilagsmateriale. Ekspertpanelet har forholdt sig til ansøgninger ud fra de kriterier, der er opstillet i notater fra Region Midtjylland af 5. maj 2008 og 1. oktober 2008.

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

Vurderingskriterierne har således været:

- Holdbart koncept og markeds­mæssig nyskabelse
- International tiltrækningskraft
- Solidt forretnings­mæssigt grundlag
- International, regional og lokal forankring
- Effekter på kort og langt sigt
- Medfinansiering og fremtidige finansieringsmuligheder

Der er sket en grundig vurdering af hver enkelt ansøgning. Medlemmerne i ekspertpanelet har forud for første møde udarbejdet en indledende individuel skriftlig vurdering af den enkelte ansøgning. På første møde har ansøgerne præsenteret deres projekt, og ekspertpanelet har haft mulighed for at stille supplerende og uddybende spørgsmål til ansøger. På baggrund af præsentationen har ekspertpanelet diskuteret og vurderet det enkelte projekt. På den baggrund er der blevet udarbejdet en samlet vurdering af hvert enkelt projekt. Vurderingerne er efterfølgende blevet godkendt af et enigt ekspertpanel.

Med udgangspunkt i de opstillede kriterier har det været afgørende for ekspertpanelets vurdering, at ansøgningernes unikhed, additionalitet og internationale tiltrækningskraft sammenholdes med den organisatoriske og finansielle risiko, som en regional udviklingsfinansiering skal afdække. Det betyder, at selv en god idé eller koncept kan vurderes for usikkert at give udviklingsfinansiering, hvis oplæg til organisering og finansiering ikke virker overbevisende. Eller at en god organisation og en forventet realistisk finansiering ikke er tilstrækkeligt til at give udviklingsfinansiering til en idé og koncept, der ikke vurderes at have tilstrækkeligt udviklingspotentiale til at blive et internationalt oplevelsesfyrtårn.

Ekspertpanelet har ikke vurderet om de aktiviteter, der ansøges om midler til, er støtteberettigede i forhold til gældende regelsæt for, hvad Vækstforum må medfinansiere.

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

2. Særlige bemærkninger

Ekspertpanelet bemærker, at ansøgningerne samlet set har en lavere standard end det kunne forventes. Det skal ses både i lyset af de midler, som ansøgerne har modtaget fra Vækstforum til at forberede ansøgningerne, og i forhold til de forholdsvis store udviklingsmidler Vækstforum på forhånd har givet tilsagn om at kunne bevilge til de rette projekter.

Ansøgningerne har generelt manglet tilstrækkeligt klarhed og fokus på oplevelsesindhold. Der kan noteres en udpræget mangel på privatøkonomisk engagement i projekterne, og til en vis grad burde der have været større deltagelse af regionale videninstitutioner. Endvidere har ekspertpanelet hæftet sig ved, at en stor del af ansøgningerne har haft et optimistisk syn på tiltrækningskraften og ansøgningerne har generelt overvurderet besøgstillene. Ekspertpanelet finder på den baggrund, at flere af forretningsgrundlagene er overordentlige positive og i enkelte tilfælde nærmest urealistiske.

Specielt er det ekspertpanelets vurdering, at det dokumentationsmateriale, der er tilvejebragt, ikke har den tyngde og relevans, som man med rette har kunnet forvente i forhold til de midler, der er anvendt herpå. Specielt kvaliteten af eksternt rekvireret materiale har i overvejende grad – dog med et par undtagelser – været af en sådan karakter, at ekspertpanelet kun i begrænset omfang finder, at det har bidraget med ny og brugbar viden. Det skal måske ses i lyset af, at det samme rådgivningsfirma har været ekstern hovedrådgiver for fire af de seks konkurrerende ansøgninger. Det anbefales derfor, at de konsortier, der i den kommende runde bevilges medfinansiering, bliver stillet over for større krav til kvalificeret projektledelse og sikring af tilstrækkelig relevans og kvalitet af den måde de tildelte regionale udviklingsmidler anvendes på.

Ekspertpanelet har bemærket, at ansøgningerne generelt har en meget lille erhvervsmæssig opbakning i Region Midtjylland ud over de virksomheder, der danner grundlag for ansøgningen. Det betyder, at en meget stor del af den eksterne finansiering, der skal tilvejebringes såfremt fyrtårnene skal realiseres, forventes at komme fra de samme fonde. I lyset af den aktuelle finanskriser og den økonomiske afmatning, hvor private midler til risikobetonede investeringer voldsomt reduceres, koblet med de i flere ansøgninger meget store anlægsbudgetter, er det vurderingen, at det bliver endda meget vanskeligt at tilvejebringe medfinansiering af projekterne.

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

Det er således ekspertpanelets opfattelse, at den samfundsøkonomiske situation, siden Vækstforum besluttede at man ville medfinansiere oplevelsesfyrtårne, har ændret sig markant. Dette forhold bør Vækstforum have in mente i forhold til at vurdere, hvorvidt en regional udviklingsfinansiering vil spille en afgørende rolle for projektets gennemførelse, således at Vækstforums positive risikovillighed anvendes med størst mulig omtanke og realisme.

3. Anbefalinger vedr. de konkrete projekter

Overordnet er det ekspertpanelets vurdering, at ansøgningerne generelt bærer præg af, at de kun i begrænset omfang indeholder tilstrækkelig unikhed og dokumentation til at kunne betragtes som potentielt internationale oplevelsesfyrtårne i forhold til ambitioner som Vækstforum har opstillet.

En enkelt ansøgning er i en klasse for sig og vurderes at have godtgjort, at det bør tildeles en meget stor udviklingsfinansiering. En række ansøgninger indeholder delelementer eller potentiale til at arbejde videre med. De vil eventuelt kunne tildeles en mindre udviklingsfinansiering nu eller på et senere tidspunkt.

Neden for er kort gengivet ekspertpanelets anbefalinger vedrørende de enkelte ansøgninger. Ansøgningerne er opstillet i vilkårlig rækkefølge, dog med én ansøgning til sidst, der vurderes at falde uden for kategori i forhold til de opstillede kriterier.

I forhold til de enkelte ansøgninger er det ekspertpanelets samlede vurdering, at:

Planet Randers ikke bør tildeles udviklingsfinansiering, fordi der til trods for et storslået projekt savnes international "reason to go" og økonomisk realisme i muligheden for at gennemføre projektet, både i forhold til besøgsforventninger, driftsøkonomi og finansiering. Regional medfinansiering vil godt nok kunne sikre additionalitet, men projektets økonomiske risici overskygger projektets positive elementer. Specielt vurderes det urealistisk at opnå 50 pct. fondsfinansiering af investeringen på op mod 1,6 mia. kr. Også driftsøkonomien vurderes urealistisk på grund af alt for urealistiske besøgstal. En mindre del af projektet omkring Gudenåen virker som et perspektiv-rigt supplement og kunne sikkert samle privat opbakning, så det kan udvikles til et interessant supplement til Randers Regnskov. Medfinansiering fra vækstforum vurderes ikke afgørende for det samlede projektets muligheder for at kunne realiseres.

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

ElementZ kunne på et senere tidspunkt tildeles en mindre udviklingsfinansiering. Projektet bærer i dets nuværende form præg af en helt basal mangel på fokus, der burde have været skabt i det foregående projektudviklingsforløb. Det anbefales, at projektet gentænkes med fokus på vind, og at det sker i et tæt samarbejde med Vestas. Det bør overvejes om placeringen af bygningen kan flyttes til en anden og mere "naturlig" lokalitet. Det er positivt, at projektet har en markant lokal opbakning og stort og flot engagement fra Vestas. Medfinansiering fra Vækstforum vurderes vigtigt for projektets eventuelle videre udvikling.

Havets Hus bør tildeles en meget stor udviklingsfinansiering, fordi der er tale om et unikt koncept, der bygger på oplevelse i kombination med viden og erhverv indtænkt i en interessant global kontekst. Ansøgningen bærer præg af en ydmyg realisme og troværdighed i forventningerne, samt et stærkt commitment blandt alle væsentlige aktører. Projektet har således stor additionalitet. Ansøgningen indeholder en realistisk forretningsmodel og projektet har en realistisk mulighed for at udvikle sig til et internationalt oplevelsesfyrtårn – ikke mindst pga. den forskningsmæssige dimension og de nytænkende ideer omkring formidling og vandreudstillinger. Medfinansiering fra Vækstforum vurderes vigtig for projektets realisering.

Fængslet kunne tildeles udviklingsfinansiering, fordi der er tale om en spændende bygning, der har historisk potentiale til at kunne benyttes på en ny og interessant måde. Perspektiverne for oplevelsesindholdet er dog givet potentialet skuffende. Der er taget alt for store etiske forbehold til at det vil være interessant for andet end en meget lille målgruppe. Det bør derfor være et krav for medfinansiering, at der arbejdes mere visionært med oplevelsesdelen. Det kan f.eks. ske ved at iscenesætte livets store spørgsmål (skyld, straf, retfærdighed, moral), så det bliver nærværende. Oplevelsesdelen bør have stor "kant" for at være interessant for besøgende og for kommercielle aktiviteter og samarbejder med film/tv, teatre, foreninger osv. Umiddelbart virker konsortiet finansielt stærkt, men den økonomiske krise kan ændre herpå. Derfor bør en eventuel medfinansiering gives etapevis og modsvare eventuel anden ekstern finansiering. Medfinansiering fra Vækstforum vurderes betydende for at sikre et unikt indhold af selve oplevelsescentret, men ikke for konceptet som helhed.

Hedens Colosseum ikke bør tildeles udviklingsfinansiering, fordi ansøgningen som helhed ikke lever op til de opstillede kriterier for oplevelsesfyrtårne. Oplevelsesindholdet vurderes også som meget svagt, bl.a. fordi der ikke er samarbejde med eksterne regionale aktører, der kunne bidrage til at skabe indhold.

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

Projektet har dog en meget stor lokal opbakning og bygger på gennemarbejdede ambitioner om at sikre oplevelsesmuligheder og lokal stolthed i et sådant omfang, at Vækstforum, såfremt der arbejdes videre med at give oplevelsescentret reelt, unikt og nyskabende oplevelsesindhold, kunne overveje en form for medfinansiering, der ikke vil virke konkurrenceforvridende i forhold til andre på kort eller længere sigt potentielle multiarenaer i regionen. Medfinansiering fra Vækstforum vurderes på ingen måder afgørende for projektets realisering, der bør kunne gennemføres på markedsmæssige forudsætninger. Projektet har således en meget lav additionalitet, og finansiering fra Vækstforum vil i høj grad virke som et direkte tilskud til en enkelt privat virksomheds aktiviteter.

Meaning Making Experience (MMEEx) ikke tildeles udviklingsfinansiering, fordi ansøgningen som helhed ikke lever op til kriterierne for oplevelsesfyrtårne. Ansøgningen har med dens konstruktion og formål en sådan karakter, at den falder uden for kategori. Ansøgningen bygger dog på så unik en idé, og med så bred en opbakning, at Vækstforum bør overveje at medfinansiere initiativet med en mindre udviklingsfinansiering i anden sammenhæng, og evt. i samarbejde med andre regioner. Indholdet i ansøgningen kan have stor værdi for udviklingen af regionale attraktioner. Vækstforum bør sikre sig, at der ikke opstår konkurrenceforvridning i forhold til private firmaer, der findes på markedet. Medfinansiering fra Vækstforum vurderes som afgørende for idéens realisering.

4. Vurdering af de enkelte ansøgninger

Neden for findes en uddybende vurdering af de enkelte ansøgninger efter følgende struktur:

- Kort fremstilling af projekt
- Positive elementer ved projektet
- Negative elementer ved projektet
- Samlet vurdering

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

4.1 Planet Randers

Planet Randers søger om udviklingsfinansiering til den videre proces med at få etableret et udendørs zoo område langs Gudenåen samt etableringen af verdens største indendørs zoo. Midlerne skal bl.a. anvendes til videre konceptudvikling, fundraising, arkitektkonkurrence og etablering af sekretariat.

Området langs Gudenåen skal formidle viden og fungere som en tidsrejse, hvor der vil indgå forhistoriske dyr samt bud på fremtidens dyr. Det store udendørsareal er i dag åbent for offentligheden og vil fortsat være det, men Planet Randers vil tilbyde transport, guidede ture og overnatningsmuligheder i området. Derudover er det ambitionen at indgå aftaler med forskellige typer af fødevarerproducenter omkring etablering af f.eks. mikro-bryggerier og mikro-mejerier, hvor produktionen tager udgangspunkt i historiske produktionsmetoder og tidligere anvendte afgrøder.

Etableringen af verdens største indendørs zoo (Planet Randers World Dome) kommer til at ligge i umiddelbar forlængelse af Randers Regnskov. Det er planen at bygge en 63.000 m² stor kuppel, som vil indeholde flere forskellige klimazoner, hvor gæsterne kan opleve dyrene i deres rette element. Det vil således være muligt at opleve dyr fra arktiske områder til dyr fra tropisk regnskov under samme tag.

Planet Randers vil i tilknytning til Domen etablere et hotel med ca. 200 værelser samt tilhørende møde og konferencefaciliteter.

Positive elementer

Konceptet og ideen med World Dome er både storslået og ambitiøst, og vil kunne opnå en vis indledende international opmærksomhed og kan bidrage til supplere de tilbud på oplevelsesparker, der i forvejen findes i Jylland. Attraktionen i sig selv vil næppe over en længere årrække kunne tiltrække et nævneværdigt antal internationale turister, men kan for nogle være en grund til, at Region Midtjylland vælges som destination frem for Syddjylland og Nordjylland. I et mindre omfang vil der kunne tiltrækkes nye turister fra nærmarkederne med interesse for dyr og natur.

Ambitionerne om at koble og sammentænke området omkring Gudenåen og World Dome anses som en styrke i projektet. Samtidig er det en kvalitet i projektet, at der lægges vægt på koblingen mellem formidling og videnopbygning relateret til biodiversitet, bæredygtighed, bevarelse af ældre afgrøder samt gamle produktionsteknikker.

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

Projektet ligger også godt i tråd med tendensen om, at turister vil besøge de bedste og største attraktioner.

Den lokale interesse og opbakning til Planet Randers er stor. Bl.a. støtte lokale turismefremmeorganisationer, nationale videnaktører samt større fødevarerproducenter op om projektet. Det bemærkes i den forbindelse, at delprojektet omkring engarealerne ved Gudenåen vil kunne udnytte den særlige natur i et samspil med større danske virksomheder og videninstitutioner.

Randers Kommune har prioriteret etableringen i kommuneplanen og vil endvidere arbejde for at forbedre infrastrukturen til og fra Planet Randers.

World Dome vil desuden kunne tilbyde lokalbefolkningen en ny attraktion og give lokal stolthed.

Negative elementer

Etablering af World Dome vil i sig selv ikke være unik, både fordi bygningskonstruktionen og det foreslåede indhold ikke i international sammenhæng vil være spektakulær eller tilstrækkeligt personligt nærværende for den brede gruppe af potentielle turister.

Etableringsomkostningerne for Planet Randers vurderes til at være på 1,6 mia. kr. og bliver dermed et af danmarkshistoriens største anlægsbudgetter for en attraktion. Den forholdsvis store anlægsudgift forventes dækket af 50 pct. eksterne fonde og 50 pct. lån. Specielt fondsfinansieringen virker urealistisk høj, og der er ingen foreløbige tilkendegivelser fra fonde. Pga. de usikre finansielle forudsætninger er der stor risiko forbundet med projektet. Dette kommer også til udtryk i det gennemførte feasibility studie.

Indtægterne vil primært komme fra entréindtægter, og det forventes, at der årligt som minimum vil være 800.000 besøgende – mens det realistiske bud i feasibility studierne er lidt over 900.000. De opstillede besøgstal i markedsanalysen vurderes dog usikre og med stor risiko for ikke at opfylde forventningerne. Hvis der sammenlignes med lignende danske attraktioner har Københavns Zoologiske have årligt 1,2 mio. besøgende, mens den planlagte Blå Planet (Danmarks Akvarium) estimerer et besøgstal på 700.000 – begge zoologiske attraktioner har et langt større opland end Planet Randers. Til sammenligning har Legoland i Billund et årligt besøgstal på 1,6 mio., men er langt mere kendt internationalt og er opbygget gennem årtier. Randers Regnskov er i dag et vel-funderet brand i Danmark, men er forholdsvis ukendt uden for Danmarks

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

grænser, og det kræver derfor betydelige ressourcer, at markedsføre attraktionen internationalt.

Givet at det lykkedes at tiltrække over 900.000 besøgende til Planet Randers vurderes det forretningsmæssige grundlag fortsat usikkert, da projektet mangler privat opbakning. Ansøgningen dokumenterer ingen private partnere, som finansielt støtter op om projektet.

Hvis Planet Randers etableres vil der være behov for 140 specialiserede medarbejdere, som skal stå for at drive Planet Randers. Det vurderes som usikkert om det regionale arbejdsmarked kan opfylde behovet for kvalificeret arbejdskraft – det drejer sig ikke kun om dyrepassere, men også højt specialiserede forskere, som skal forske i biodiversitet og gennemføre anden videnbaseret udviklingsaktivitet. Ansøgningen dokumenterer ikke i tilstrækkeligt omfang, at World Dome bliver så forskningsmæssigt interessant, at det kan tiltrække internationale forskere til Randers.

Derudover vil Planet Randers med over 900.000 besøgende om året, kræve omfattende investeringer i udbygning af infrastrukturen fra såvel lokal som national side. En realistisk løsning herpå er ikke udviklet.

Samlet vurdering

Selve Planet Randers World Dome kan blive en storslået attraktion med nyhedsværdi de første par år, og vil i en vis grad kunne tiltrække internationale besøgende til Region Midtjylland (eller fra andre jyske dyreparker / ZOO's), men det forretningsmæssige grundlag vurderes som stærkt overvurderet. Det skyldes primært urealistiske forventninger omkring besøgstal i feasibility-studiet.

Finansieringsmodellen for Planet Randers fremstår uklar og må desuden anses som meget usikker. Med det store budget er projektet afhængig af stor fondskapital og det vurderes som yderst vanskeligt selv i gode økonomiske tider at opnå den fornødne kapital til gennemførelse af projektet.

De ansøgte midler skal anvendes til yderligere konkretisering og konceptudvikling, så det er derfor ikke sikkert, at Vækstforums videre udviklingsfinansiering sikrer, at projektet gennemføres.

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

Hvis ansøger vælger at arbejde videre med World Dome konceptet anbefales i lyset af projektets størrelse, at det sker i et koordineret samarbejde med alle nationale aktører og interessenter på området, herunder også den kommende Blå Planet.

Ses bort fra World Dome, så er selve ideen omkring brugen af arealerne i Gudenå-området interessant, og det vurderes at kunne gennemføres uden store økonomiske risici. Udviklingen af området vil ikke kunne defineres som et internationalt oplevelsesfyrtårn, men vil kunne bidrage til at tilføje en ekstra dimension til Randers Regnskov, og vil kunne styrke Gudenå-området som en vigtig del af den midtjyske identitet. Der kan etableres nye samarbejdsflader mellem f.eks. fødevarereproducenter og Randers Regnskov. Denne del af projektet indeholder endvidere en interessant dimension med at åbne op for at koble det historiske landbrugsområde med fødevarerproduktion, hvor f.eks. mikrobryggerier kan afprøve ældre afgrøder og produktionsteknikker.

4.2 ElementZ

ElementZ er en ny højteknologisk oplevelsesattraktion tæt ved Ringkøbing Fjord, hvor besøgende kan få ny viden om elementerne natur, lys, vind og vand. Hovedkonceptet i oplevelsescentret er menneskets møde med naturen.

Der søges om midler til videre udvikling af konceptet, videre fundraising, international arkitektkonkurrence m.m.

På sigt er det planen, at der skal bygges en unik bygning, som vil indeholde en række oplevelsesrelaterede muligheder, som på den ene eller anden måde er relateret til natur, lys, vind og vand. Der lægges meget vægt på at de forskellige muligheder skal indeholde et højt videns- og formidlingsniveau, som giver den besøgende en større indsigt i naturens kræfter.

Udover at være et tilbud til turister skal ElementZ også fungere som et udstillingssted eller showroom for nye miljø- og energi-rigtige løsninger. Virksomheder vil have mulighed for at få demonstreret eller afprøvet deres teknologi og vil dermed kunne indgå som et tilbud til de besøgende i ElementZ.

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

Positive elementer

Området omkring Vestkysten har behov for et større synligt oplevelsescenter, der kan bidrage til en udvikling af Ringkøbing Skjern som helårsdestination. I udgangspunktet bør et større projekt som ElementZ kunne fungere som et tilbud til de lokale turister i området, der har ønsker om et ekstra tilbud i form af et oplevelsescenter.

Regionen har i dag mange turister og et større oplevelsescenter vil for disse turister opleves som noget nyt og attraktivt. Det er dog usikkert, om oplevelsescentret vil få den fornødne internationale opmærksomhed, som kan bidrage til at tiltrække nye turister til regionen.

Ansøgningen har en stærk regional og lokal opbakning i form af flere lokale interesse tilkendegivelser. Udover Ringkøbing Skjern Kommune er der positiv opbakning fra Vestas, der er meget engageret i projektet og har tilbudt at yde et privat tilskud til videreudvikling af oplevelsescentret på 1,5 mio. kr. Vestas indgår endvidere i det konsortie, der står bag ansøgningen.

Ansøgningen indeholder en forholdsvis grundig analyse af drifts- og anlægsomkostningerne. Der er opstillet et i udgangspunktet for denne type attraktion realistisk budget på 268 mio. kr. til etablering af ElementZ.

ElementZ vil med det rigtige indhold og tilbud kunne bidrage positivt til at markedsføre Ringkøbing Skjern og dermed på længere sigt medvirke til at fastholde og tiltrække kvalificeret arbejdskraft til området. ElementZ vil endvidere kunne bidrage til øget regional stolthed både blandt borgere og virksomheder.

Negative elementer

Den største udfordring for ansøgerne bag ElementZ er at få konkretiseret og målrettet indholdet. Beskrivelsen af oplevelsesindholdet i ansøgningen er uklart og ikke særligt fokuseret. På den ene side handler det om en række generiske principper for oplevelsesdesign og indhold som f.eks. elementerne, ekspeditioner, transformationer og dilemmaer, men der gives ikke noget konkret billede af indholdet. På den anden side indeholder ansøgningen en række forslag til konkrete aktiviteter og oplevelser, men som er uden retning, og man forholder sig ikke konkret til elementerne.

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

Der stilles desuden spørgsmålstegn ved om ElementZ kan blive et internationalt fyrtårn. Et højteknologisk oplevelsescenter er ikke ny i hverken national eller international sammenhæng, og det er vanskeligt i ansøgningen at identificere den markeds-mæssige nyskabelse i ElementZ. Derfor vurderes det som vanskeligt at tiltrække nye internationale turister.

Konceptet og oplevelsesindholdet er for ukonkret til at den gennemførte markedsanalyse kan tillægges relevans. Men umiddelbart vurderes et besøgstal, som der opereres med på 200.000, som værende højt. Det svarer til, at omkring hver tredje relevante turist besøger ElementZ i løbet af sæsonen. Selv om udbuddet af oplevelser i nærområdet er lavt, så vurderes ElementZ ikke at kunne tiltrække besøgende fra et stort opland i dets nuværende ufokuserede udformning.

Samlet vurdering

ElementZ er ikke et internationalt fyrtårn. Selv med storslået arkitektur bliver det vanskeligt at tiltrække internationale turister. Området omkring Ringkøbing mangler et større oplevelsescenter, og ElementZ kunne med det rigtige koncept have haft et godt potentiale for at opfylde dette behov. Samtidig er der en meget stærk lokal og erhvervsmæssig opbakning til realisering af et større projekt.

I lyset af den første rundes udviklingsfinansiering til udarbejdelse af indhold og koncept, så er det skuffende, at projektet ikke er nået længere i forhold til konkretisering af indhold og koncept, som er afgørende for det videre arbejde. Aktørerne bag ansøgningen synes at have undervurderet behovet for professionel projektudvikling og fokusering af konceptet i forhold til både egne og erhvervsmæssige ambitioner, samt de ambitioner der er opstillet fra Vækstforum.

Det anbefales, at aktørerne bag ElementZ nøje overvejer projektets videre udvikling. Det anbefales, at der fokuseres på det unikke og meget positive samarbejde med og engagement fra Vestas, og at ElementZ koncentrerer konceptet omkring temaet vind. Vestas har et koncept og en historie at fortælle, som kan skabe værdi for ElementZ. Ansøgningen afspejler, at der er et godt samarbejde mellem Destination Ringkøbing Fjord og Vestas (med virksomhedens historiske udspring og historiske vigtighed for området), hvilket er et godt grundlag for et tættere offentligt privat samarbejde. Konkret har Vestas behov for et udstillingslokale, og det kan være driftsøkonomisk hensigtsmæssigt at

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

benytte denne mulighed i videreudviklingen af ElementZ og vil dermed kunne bidrage med fokuseret fagligt indhold.

Et vigtigt aspekt i ElementZ vil være den fysiske placering. Med et stærkt fokus på vind bør ElementZ's placering genovervejes, således at der fokuseres på en kystnær placering uden bynærhed. Endvidere vil projektet kunne styrkes med deltagelse af forsknings- eller videninstitutioner.

4.3 Havets Hus

Havets Hus i Grenå etableres i tilknytning til Kattegatcentret og skal fungere som et forsknings-, erhvervs- og oplevelsescenter. I oplevelsescentret kan besøgende opleve havet og dets store dyr i et stort digitalt akvarium. Udover at integrere forskning og erhverv bygger forretningsgrundlaget i Havets Hus også på etableringen af vandrestillinger, som skal bidrage til at profilere Havets Hus internationalt.

Oplevelsescentret kommer primært til at bestå af to dele. I den ene del vil besøgende, ved hjælp moderne projektionsteknologi i 3D, opleve havets store dyr i en såkaldt "black box", der vil fungere som en slags stor biograf med interaktive gulve og vægge. Den anden del vil bestå af interaktive udstillinger, hvor formidling om havet sker gennem anvendelse af ny teknologi. Der lægges op til at udstillingerne udskiftes hver 3-4 år.

En væsentlig del af Havets Hus bliver endvidere forskningsdelen, hvor der oprettes et internationalt forskningscenter med test-faciliteter og laboratorier. Ambitionen er, at forskningscentret skal have høj international standard og kan dermed bidrage til at tiltrække internationale forskere.

På erhvervssiden etableres et erhvervshus, hvor virksomheder med interesse og forretningsområder relateret til et marinemiljø kan leje sig ind i kontorfællesskaber.

Havets Hus placeres i Grenå Havn og arkitekturen skal virke som et landmærke samt varetegn/ikon for Grenå og Djursland.

Der søges midler til projektadministration, projektudviklingsomkostninger og arkitektkonkurrence.

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

Positive elementer

Ansøgningen fra Havets Hus er interessant, fordi den kombinerer samspillet mellem oplevelsestilbud, forskning, formidling og uddannelse på en ny og interessant måde. Ansøgningen opfylder alle de opstillede kriterier for udviklingsfinansiering, dog er enkelte kriterier ikke opfyldt lige fyldestgørende, men samlet er det en stærk ansøgning.

Havets Hus kan få en stærk tiltrækningskraft ikke kun i Danmark, men har også et internationalt potentiale, som kan være positivt medvirkende til at en mindre gruppe af særligt interesserede internationale turister vælger Midtjylland som rejsedestination.

Det forretningsmæssige koncept er realistisk, og det er et interessant koncept at kombinere den faste udstilling med en vandredstilling. Der foreligger en realistisk international markedsanalyse, der konkludere at vandredstillinger kan bidrage positivt til driften af Havets Hus. Samtidig vil vandredstillinger kunne bidrage til at profilere og markedsføre Havets Hus internationalt.

Et andet interessant aspekt er koblingen mellem underholdning, uddannelse og formidling, hvor missionen for Havets Hus er at give besøgende ny viden og bevidsthed om havet og dets betydning. Internationalt og nationalt er der en tendens til at besøgende i stigende grad går efter edu-tainment i deres valg af attraktion.

Samtidig vurderes det forretningsmæssige grundlag realistisk – der opereres med besøgstal på 45.000 besøgende.

Der er desuden stor lokal opbakning til projektet – blandt andet medfinansierer Norddjurs Kommune 20 mio. kr. af etableringsomkostningerne og Kattegatcentret lægger 6,2 mio. kr. i kontant medfinansiering.

Desuden er der opbakning fra den lokale virksomhed Danish Biofuel Holding, som arbejder med at udvinde biobrændsel fra tang.

En andet væsentlig aspekt ved Havets Hus er den meget stærke interesse blandt partnere, f.eks. universiteter om at etablere og videreudvikle attraktionen.

Negative elementer

Havets Hus er ikke en ny attraktion, men er mere en udbygning/opgradering af det nuværende Kattegatcentret, og Havets Hus vil i første omgang ikke være

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

et internationalt oplevelsesfyrtårn. Den internationale tiltrækningskraft vurderes begrænset i større sammenhæng, og vil givetvis i de første 5 – 10 år i sig selv ikke mærkbart kunne tiltrække væsentlig flere internationale turister til Region Midtjylland.

Havets Hus ansøger om 15.357.000 mio. kr. til yderligere produktudvikling i perioden 2009-2011. Der er ingen medfinansiering fra partnerne i perioden 2009-2011, men derimod er der en betydelig medfinansiering, der er relateret til selve byggeriet af Havets Hus. Det betyder at der i praksis ikke er medfinansiering til yderligere produktudvikling.

Flere universiteter er meget interesserede og støtter stærkt op om Havets Hus med interessetilkendegivelser, men yder en meget lille medfinansiering. I ansøgningen lægges der meget vægt på testfaciliteter og forskningsdelen, så der bør arbejdes på en model, hvor forskningsmiljøer bidrager økonomisk til etableringen af Havets Hus.

Det er i en rapport blevet anbefalet, at Danmark skal have et nyt havforskningscenter, men placeringen er endnu ikke fastlagt. Hvis det besluttes at placere havforskningscentret et andet sted end Grenå vil det givetvis underminere netværket og etableringen af Havets Hus. Omvendt vil placeringen af havforskningscentret i Grenå styrke miljøet og den internationale forskningsprofil.

Samlet vurdering

Der er tale om et unikt koncept, der bygger på oplevelser i kombination med viden og erhverv. Konceptet og forretningsmodellen er realistisk og bærer præg af ydmyg realisme og troværdighed i forventningerne til besøgstal og økonomi. Det vurderes, at projektet vil skabe international opmærksomhed og effekt i form af image for Danmark. Der er også potentiale for erhvervsudvikling i et regionalt yderområde.

Havets Hus rummer desuden nyskabelser inden for formidling og beskriver meget konkret, hvordan ny interaktiv teknologi kan anvendes til at formidle viden om havet og dets hemmeligheder. Intentionen om at skabe et oplevelsescenter af høj kvalitet med fokus på edu-tainment og uddannelse lægger fint i tråd med internationale trends.

Der vil endvidere være stor synergi mellem oplevelsescentret, forskningsdelen og erhvervet, som kan være med til kontinuerligt at skabe ny viden, der kan omsættes til nye oplevelser, som efterfølgende kan anvendes direkte i Havets

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

Hus og i udviklingen af nye vandrestillinger. Med den forskningsmæssige dimension kan skabe stor international opmærksomhed.

Endvidere er fokuseringen på vandrestillinger et nytænkende koncept, som både bidrager til indtjening og i særdeleshed medvirker til markedsføring og international profilering af Havets Hus.

Samlet set bør Havets Hus tildeles en stor udviklingsfinansiering, da der er tale om et unikt og nyskabende koncept. Der er dog behov for at afklare parternes medfinansiering til den fortsatte udviklingsfinansiering frem til den egentlige byggefase.

4.4 Fængslet

Horsens Statsfængsel ejes i dag af Tækker Group, der vil ombygge og udvikle fængslet. Fængslet kommer til at bestå af tre dele et oplevelsescenter, hotel og konference samt indeholde kunst, kultur og design. Tækker Group og Horsens Kommune har dannet et konsortium, der søger om midler til udvikling af oplevelsescentret og altså ikke hotel og kulturdelen.

Midlerne skal primært anvendes til fortsat konceptudvikling og løbende udvikling af oplevelsescentret, herunder udvikling af interaktive dialogplatforme og spil samt bemanning af oplevelsescentret.

Det er planen, at oplevelsescentret åbner i foråret 2011 og forventningen er, at der det første år kommer mellem 250.000 – 300.000 besøgende i Fængslet. Temaet for oplevelsescentret er kriminalitet og straf, og det vil være muligt at besøge Fængslet på forskellige niveauer fra et normalt museumsbesøg til et digitalt rollespil, hvor man allerede hjemmefra har talt med tidligere fanger. Til oplevelsescentret vil også være tilknyttet et videntcenter, hvor f.eks. skoleklasser vil få uddybende information og få mulighed for at diskutere og reflektere over temaet kriminalitet og straf.

Målgruppen for oplevelsescentret består af en række grupper, hvor den primære målgruppe vil være familier med børn +10 år, unge og par uden børn. Derudover vil det være muligt at tiltrække koncert og eventgæster, som besøger Fængslet i anden sammenhæng.

Oplevelsescentret vil derudover også have en skoletjeneste, hvor skoleklasser kan lære om kriminalitet og straf.

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

Positive elementer

Fængslet har et spændende koncept i forhold til temaet kriminalitet og straf, som bliver behandlet på et fagligt højt niveau og med høj etisk kodeks. Der findes internationale eksempler på lignende oplevelsescentre, men har en knap så høj faglighed i formidlingen sammenlignet med Fængslet. Fængslet er absolut nyskabende i en dansk kontekst, men internationalt findes der andre fængsler, som er bygget op omkring samme koncept f.eks. USA og Tyskland.

Kvaliteten af konceptet er af så tilstrækkelig høj kvalitet, at det vil medvirke til at øge det samlede udbud af attraktioner i Region Midtjylland. Fængslet vil i sig selv ikke i nævneværdigt omfang kunne tiltrække flere internationale turister, men omvendt kan Fængslet have betydning for, at turisterne netop vælger Midtjylland som destination.

Konceptet og indholdet i Fængslet er langtidsholdbart og med den rette fornyelse og innovation kan det bidrage til få stor værdi for turismeerhvervet mange år frem.

Ideen med at koble selve oplevelsescentret med mere kriminelt forebyggende aspekter er et positivt element i ansøgningen, men vil sandsynligvis ikke bidrage til flere besøgende.

Ansøgningen har et stærkt lokalt konsortium, hvor Horsens Kommune er medejer af projektet, og bidrager til medfinansiering på hotel- og konferencedelen. Samtidig lægges der i ansøgningen op til, at der er positive tilkendelser fra fonde.

Et væsentligt positivt element er desuden, at Fængslet opfylder et behov for at udfylde eksisterende fysiske rammer, som skal bruges til anden anvendelse. At bygningerne findes, minimerer etableringsomkostningerne og bygningerne har en sådan karakter, at de på længere sigt kan anvendes til andre formål end et oplevelsescenter.

Med stor sandsynlighed realiseres hotel og kulturdelen og oplevelsescentret er et fint supplement til disse øvrige tilbud.

Negative elementer

Det forretningsmæssige grundlag fremstår ikke stærkt i ansøgningen fra Fængslet. Det fremgår ikke, at der er gennemført en egentlig markedsanalyse af besøgstallet, men det forventede antal besøgende vurderes at være på

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

250.000 – 300.000. Med det nuværende oplevelseskoncept virker det optimistisk, da mange museer og attraktioner har stagnerende besøgstal.

Horsens Statsfængsel har en svag international profil. Horsens er kendt i en dansk sammenhæng, men er internationalt forholdsvis ukendt. Det er derfor usikkert, i hvilken grad internationale turister tiltrækkes af Fængslet i Horsens. Andre udenlandske fængselsattraktioner er langt mere internationalt kendte.

Desuden beskrives, at Fængslet råder over 4.000 genstande og effekter fra tiden som statsfængsel, men effekterne har ikke den nødvendige internationale appel og værdi, at det vil kunne tiltrække besøgene. Omvendt er bygningerne og indretningen interessant og anderledes, som bør danne grundlag for en anderledes og nyskabende brug i oplevelsescentret.

Det skal dog ikke udelukkes, at besøgstallet er realistisk, men det forudsætter en markant markedsføringsindsats, væsentlige forbedrede oplevelser, vedvarende udviklingsaktiviteter samt en betydelig interesse for de øvrige tilbud som overnatning og konference, hvis et så stort antal gæster skal besøge Fængslet.

I ansøgningen er der opstillet to økonomiske senarier med henholdsvis 200.000 og 500.000 besøgende. Budgettet viser, at det er vanskeligt at få en profitable forretning med 200.000 besøgende og det er først mellem 400.000 – 500.000 besøgende, at Fængslet bliver egentligt profitabelt.

Samtidig har Fængslet valgt at begrænse målgruppen til børn over 10 år, hvilket naturligt begrænser det kommercielle aspekt, da en stor del af turisterne i Region Midtjylland er børnefamilier med børn under 10 år.

Konsortiet bag ansøgningen er stærkt med Tækker Group og Horsens Kommune, men derudover er der ingen forpligtende interessetilkendegivelser fra hverken regionale, nationale eller internationale partnere. Flere personer giver deres anbefaling og støtte til projektet, men ingen bidrager til den videre medfinansiering af oplevelsescentret.

Endelig vurderes, at det potentielle resultat af det, der søges om udviklingsfinansiering, får meget vanskeligt med at stå mål med omfanget af de ansøgte midler. Der anvendes mange ressourcer til proces og til forholdsvis omkostningsfulde konsulenttimer.

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

Samlet vurdering

Fængslet er et spændende regionalt og lokalt projekt med flere perspektiver, der overordnet set bidrager til at løfte den oplevelsesrelaterede turisme i Region Midtjylland, men det er væsentligt, at Fængslet fokuserer målrettet på udvikling af oplevelsesindholdet. Det vurderes dog som særdeles vanskeligt, at Fængslet vil blive et internationalt oplevelsesfyrtårn, som kan tiltrække en stor mængde udenlandske turister.

Konceptet er blevet meget etisk korrekt og fagligt, hvilket er betænkeligt, da konceptet mister den brede tiltrækningskraft. Omvendt er det en balancegang, hvor det heller ikke må udvikles til et forlystelsescenter. Det er dog vurderingen, at oplevelsespotentialet i Fængslet er langt større end beskrevet i ansøgningen. Oplevelsesdelen bør have langt mere "kant" for at være nyskabende og interessant, så Fængslet kan tiltrække besøgende og dermed tiltrække det nødvendige antal besøgene.

Det nuværende forretningsgrundlag vurderes som usikkert og der er derfor behov for en grundig analyse af forretningsgrundlaget for Fængslet. Der bør bl.a. udarbejdes en detaljeret markedsanalyse, der kan sandsynliggøre antallet af besøgene – herunder antallet af udenlandske turister.

Umiddelbart virker konsortiet finansielt stærkt, men den økonomiske krise har forværret lånemulighederne betydeligt. Det kan blive vanskeligt at opnå den fornødne kapital til hotel og konferencefaciliteterne gennem lån og Fængslet bliver dermed langt mere afhængig af risikovillige fonde. Omvendt har Fængslet gode muligheder for at opnå fondsfinansiering, da bygningerne er af kulturhistorisk værdi.

En forudsætning for oplevelsescentret er etableringen af hotel-, konference- og kulturdelen, og hvis denne del af det samlede projekt ikke gennemføres er der en stor risiko for, at oplevelsescentret oplever markant lavere besøgstal. Derfor bør en eventuel medfinansiering gives etapevis. Samtidig bør den være en del mindre end det ansøgte beløb, idet det vurderes, at det forventede resultat vil kunne opnås med brug af færre ressourcer.

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

4.5 Hedens Colosseum

Messecenter Herning (MCH) ønsker med Hedens Colosseum at skabe et nyskabende og unikt oplevelsesmekka, der skal bestå af et oplevelsescenter, multiarena samt udendørs koncertområde. MCH søger om midler til udvikling af alle tre dele.

Der skal blandt andet udarbejdes markedsføringsmateriale og organisationsplan for multiarenaen, fortsat konceptbearbejdning og detailudvikling af oplevelsescentret og det udendørs koncertområde samt feasibility studie af det forretningsmæssige koncept.

Hedens Colosseum skal være et arkitektonisk og funktionel velkomst- og ankomstportal for besøgende til MCH. Udover at være en ankomsthal og eksponeringskanal kommer oplevelsescentret også til at indeholde oplevelsesattraktioner som f.eks. eksperimentarium, restauranter, e-sports events og et velværekoncept. Bygningen vil desuden indeholde et livsstilshotel samt møde- og konferencefaciliteter.

Det er planen, at opbygningen af oplevelsescentret skal være skalerbart og modulært, så det nemt kan tilpasses forskellige typer af arrangementer.

Multiarenaen skal være Danmarks første multiarena af international standard og det er planen, at den skal have en publikumskapacitet på 12.000 personer.

Det udendørs spillested bliver opbygget som et amfiteater med en tilskuerkapacitet på 20.000. Idéen er at skabe et permanent udendørs spillested med fast scene.

Positive elementer

Bag Hedens Colosseum findes et velfunderet organisatorisk set-up, men et tydeligt privat økonomisk drive. MCH har en stor egen-interesse i at få gennemført projektet. Samtidig er der en stærk lokalpolitisk opbakning til projektet, og Herning Kommune er med i konsortiet.

Hedens Colosseum kan med en vellykket arkitektur og unikke oplevelser af høj kvalitet få en vis international tiltrækningskraft. Den øgede tiltrækningskraft vil dog primært være i form af øgede antal gæster til MCHs øvrige arrangementer. Det vurderes således ikke som sandsynligt, at Hedens Colosseum i sig selv kan tiltrække nye internationale turister til Region Midtjylland.

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

Der findes mange eksempler på, at vellykkede bygningsmæssige attraktioner kan skabe øget tiltrækningskraft, men disse bygningsværker er ofte placeret i storbyer.

MCH er en af Skandinaviens største udbydere af messer og lignende arrangementer, herunder også sportsbegivenheder, og har dermed erfaringer, som der vil kunne drages fordel af i driften af Hedens Colosseum. Desuden har MCH vist, at de evner at tiltrække større arrangementer til Herning.

Negative elementer

Hedens Colosseum kan have et nyskabende element i form af at skabe en arkitektonisk markant bygning, men selve indholdet omkring oplevelsescentret, multiarenaen og det udendørs spillested kan ikke betegnes som en markeds-mæssig nyskabelse. Selvom projektet samler en messe-, hotel, shopping,- og oplevelsestilbud i Hedens Colosseum er det langt fra nye oplevelsesrelaterede tilbud. Generelt har beskrevne oplevelsestilbud karakter af at være traditionelle tilbud som restauranter, underholdning og kædebutikker.

Ligeledes vurderes nyhedsværdien af Hedens Colosseum som lav i international sammenhæng, da der findes flere internationale eksempler, der samler og tilbyder oplevelser og servicetilbud i forbindelse med messer og events. Omvendt kan det i en dansk sammenhæng være en væsentlig nyhedsværdi i Hedens Colosseum, da det bliver et af de største samlokaliserede oplevelsescentre i Danmark.

Forretningsgrundlaget for projektet vurderes som usikkert. For det første indeholder de allerede udarbejdede markedsanalyser et svagt metodemæssigt grundlag. En af markedsanalyserne sammenligner Hedens Colosseum med lignende projekter i storbyer som London, Stockholm og Valencia, men det er problematisk at basere indtjeningsmodellerne for disse projekter, da Herning har helt andre forudsætninger end internationale storbyer.

For det andet tager markedsanalyserne ikke hensyn til planlægningen af øvrige multiarenaer i Danmark. F.eks. må det antages, at en multiarena i København vil betyde at en del af det forretningsmæssige grundlag for Hedens Colosseum vil bortfalde. Såfremt der etableres flere multiarenaer vil det forretningsmæssige grundlag blive endnu svagere.

For det tredje kan koncerter med internationale kunstnere være en usikker forretning. Selvom koncerter i et vist omfang kan bidrage med at tiltrække besøgende, har markedet for store koncerter og megaevents vist sig at være hårdt

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

presset og har undergået en række strukturelle ændringer, hvor ledene i værdikæden på kort tid er blevet færre. Flere andre byer i Jylland forsøger at tiltrække internationale koncerter, og samtidig har koncertmarkedet de seneste år haft marginal indtjening. Det forretningsmæssige grundlag for koncertdelen vurderes derfor som usikkert.

I en turistmæssig sammenhæng vurderes Hedens Colosseum betydning endvidere som begrænset. Udover at være et ekstra tilbud til allerede besøgende i messecentret beskrives i ansøgningen, at Hedens Colosseum i sommersæsonen kan fungere som et tilbud til turisterne fra vestkysten. Det er dog yderst usikkert, om der med det nuværende oplevelseskoncept kan tiltrækkes turister fra vestkysten.

Samlet vurdering

Der er sandsynligvis tale om et godt kommercielt udviklingsprojekt, der sikrer en fornyelse og udbygning af MCH som virksomhed. Hedens Colosseum kan i sin nuværende form dog ikke betegnes som et internationalt oplevelsesfyrtårn, da indholdet og konceptet omkring oplevelsescentret i sin helhed ikke har den fornødne kreativitet og nyskabelse, som kan forventes af et internationalt oplevelsesfyrtårn. Det er ikke vurderingen, at oplevelsescentret vil tilføje afgørende nyt til regionen.

Etableringen af Hedens Colosseum vil givetvis have en stor lokal effekt og stolthed. Koblingen til øvrige regionale turismeoplevelser er i udgangspunktet lille, men der er potentiale for at det med en anden og bredere tilgang til samarbejde kunne styrkes. Nyhedsværdien for oplevelsesindholdet er givet projektets meget kommercielle sigte forholdsvis beskeden, men bør forholdsvis let kunne opgraderes, såfremt MCH tænker mere utraditionelt end på hurtig bundlinieoptimering. I dets nuværende form vil Hedens Colosseum næppe kunne skabe den ønskede regionale økonomiske effekt.

Etableringen af Hedens Colosseum kræver betydelige investeringer i bygninger, som forudsætter eksterne investorer. Givet den aktuelle situation på investeringsmarkedet, må det anses som vanskeligt. På den anden side har MCH's tidligere byggerier vist, at den fornødne eksterne kapital har kunnet realiseres.

Det er vurderingen, at projektets additionalitet er lav og at en eventuel regional udviklingsfinansiering ikke vil have afgørende betydning for projektets gennemførelse. Hertil kommer, at støtte til projektet i dets nuværende form vil kunne betegnes som konkurrenceforvridende virksomhedsstøtte, da der ud-

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

over Herning Kommune ikke er andre aktører end MCH involveret i projektet. Andre aktører vil i givet fald kunne forvente udviklingsfinansiering til lignende aktiviteter vedrørende multihaller.

Såfremt projektet skulle kunne komme i betragtning til udviklingsfinansiering skal der kunne opstilles et mere nytænkende oplevelsesindhold, der er udviklet og gennemføres i samarbejde med en bredere gruppe af regionale aktører.

4.6 MMEEx

MMEEx betyder Meaning Marking Experiences, og er et netværk, som vil tilbyde formidlings- og kommunikationsløsninger primært til museer og kulturinstitutioner i Danmark og i udlandet. Ideen er at oprette en virksomhed, som skal udvikle nye interaktive formidlingskoncepter, der f.eks. anvender lys, lyd og animationer til at fortælle en konkret historie på en ny og engagerende måde.

Konkret handler det om, at MMEEx vil danne et konsortium/netværk af flere forskellige aktører med kompetencer inden for bl.a. kommunikation, formidling, børnekultur, animation, drama, visualisering, kultur- og naturhistorie. MMEEx vil så kunne tilbyde nye og interaktive formidlingsløsninger til øvrige attraktioner.

MMEEx vil i sig selv ikke blive et internationalt oplevelsesfyrtårn, men fokuserer på at opgradere øvrige attraktioner i Midtjylland gennem ny og interaktiv formidling. MMEEx beskriver selv at de vil være et innovationsfyrtårn, der vil øge antallet af gæster og tiltrække nye kundegrupper, der vil gøre Region Midtjylland synlig som et centrum for innovative formidlingsinitiativer.

Der oprettes en netværksvirksomhed, som i udgangspunktet er drevet på baggrund af bred vifte af kompetencer. Virksomheden skal udvikle, producere og sælge forskellige former for formidlingsydelse og koncepter.

En stor del af budgettet skal anvendes til at udvikle nye projektet i samarbejde med de forskellige attraktioner i Region Midtjylland.

Positive elementer

Udviklingen af MMEEx er nyskabende og det er interessant, at netværket samler en række aktører på tværs af faggrænser med det formål at forbedre formidlingen og kommunikationen på regionens museer. MMEEx vil ikke i sig selv kunne tiltrække flere internationale turister, men kan indirekte bidrage til at øge tiltrækningskraften på regionens øvrige attraktioner.

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

Der er behov for udvikling og nytænkning inden for en række kultur- og naturhistoriske museer i Midtjylland og MMEx kan bidrage til at genere et positivt element til f.eks. museumsverden via nye interaktive formidlingsformer.

MMEx kan desuden præsentere et bredt konsortium med en stærk regional forankring og med et bredt funderet netværk med flere stærke forskningsmiljøer og kulturinstitutioner.

Samtidigt er det positivt, at MMEx giver mulighed for at støtte et netværk frem for at støtte fysisk infrastruktur, som det er tilfældet i flere af de øvrige ansøgninger. MMEx kan dermed være langt mere fleksibelt uden at binde væsentlige midler i drift eller fysiske anlæg og bygninger.

Udover den direkte værdi netværket skaber for attraktionerne i form højere kvalitet i formidlingen, vil netværket også bidrage til at skabe værdi for øvrige brancher og virksomheder i krydsfeltet mellem it- og kommunikation i Region Midtjylland.

Negative elementer

MMEx er ikke i sig selv et internationalt oplevelsesfyrtårn, der har stor international tiltrækningskraft. Der er primært tale om udvikling af en servicevirksomhed, som udvikler nye formidlingsformer primært til museer, og bidrager dermed kun i ringe grad til tiltrækning af nye turister. Den direkte målgruppe for MMEx er ikke turister, men primært kulturinstitutioner og andre virksomheder. Derfor falder MMEx ikke inden for rammerne af et oplevelsesfyrtårn.

En væsentlig mangel i ansøgningen fra MMEx er mangel på dokumentation for det internationale potentiale. Der beskrives, MMEx har et unikt koncept med en høj nyhedsværdi, som ikke findes andre steder, men der er ingen dokumentation for dette. Andre internationale forskningsmiljøer og private virksomheder i Danmark er også langt fremme med udviklingen af nye teknologiske og digitale formidlingsløsninger (f.eks. Japan, Singapore og USA) og der er ingen beskrivelse af hvordan MMEx differentierer sig fra internationale virksomheder inden for samme forretningsområde. En overordnet konkurrentanalyse kunne have styrket ansøgningen.

Samtidig kunne det også have styrket ansøgningen med en markedsanalyse af markedet for nye digitale formidlingsløsninger. Det beskrives, at der er et stort marked for disse typer af ydelser, men der er ikke gennemført en markedsanalyse, der dokumenterer det nationale og internationale marked.

Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

Der er ingen tvivl om, at en række af de danske museer har et stort behov for nye digitale formidlingsformer. Derfor er der en naturlig interesse for projektet blandt aktørerne inden for dette felt, men det er ikke dokumenteret, at der blandt museerne findes et betalingsdygtigt marked til disse ydelser. Mange museer er i dag presset på økonomi og det er derfor langt fra sikkert, at de har mulighed for økonomisk at prioritere og købe ydelser inden for digital formidling.

Det anses desuden som en væsentlig svaghed ved ansøgningen, at der ikke er opnået en egentlig medfinansiering til projektet. I budgettet for 2009-2011 opstilles en forventet medfinansiering fra udviklingsprojekterne, men det er udelukkende en skønnet medfinansiering og der foreligger ingen dokumentation, at partnerne har bevilget en medfinansiering.

Samlet vurdering

Overordnet set vurderes MMEx i sin helhed ikke som et internationalt oplevelsesfyrtårn, der opfylder de opstillede kriterier.

Omvendt vurderes, at der er et stort behov for udnyttelse af nye teknologier inden for oplevelsesøkonomien. Projektet indeholder en række meget store kvaliteter og perspektiver for udviklingen af samarbejde mellem erhverv og kultur, som bestemt kan berettige en anden form for regional finansiering, f.eks. inden for virksomhedsudvikling eller den regionale satsning inden for film og nye medier. Samtidig vil en række andre virksomheder drage nytte af et stærkt netværk inden for feltet digitale formidlingsløsninger.

Hvis MMEx skal støttes i anden sammenhæng er det vigtigt at have fokus på udvikling af de forretningsmæssige og kommercielle aspekter i projektet. En udfordring for MMEx bliver at kunne drive en kommerciel virksomhed via en række mere eller mindre løse netværk, hvor hovedparten af medlemmerne fortsat har deres hovedbeskæftigelse et andet sted.

Hvis MMEx på sigt ønsker at være en kommerciel virksomhed bør der være et krav om et stærkt kommercielt fokus. Det er usikkert om den nuværende organisering har det tilstrækkelige kommercielle fokus der kan sikre, at MMEx bliver en succesfuld virksomhed. På den anden side skal det sikres, at MMEx ikke vil virke konkurrenceforvridende. En eventuel regional medfinansiering bør således overvejes anvendt til opbygning af et netværksorienteret videntcenter, der ikke opererer på markedsmæssige vilkår, og som både institutioner og virksomheder kan samarbejde med - eller tildeles de institutioner, der vil gen-

**Vækstforums ekspertpanel vedrørende oplevelsesfyrtårne i Region
Midtjylland**

nemføre udviklingsprojekter med henblik på køb af ydelser hos MMEx eller andre private virksomheder, der tilbyder lignende ydelser.

Endelig kunne MMEx overveje, med opbakning og eventuel medfinansiering fra Vækstforum, at ansøge om midler i forhold til det aktuelle statslige udbud vedr. oplevelseszoner.